

ISSN 2224-025X

НАУКОВІ ЗБІТКИ

**Державного
природознавчого
музею**

Випуск 41 / 2025

Національна академія наук України
Державний природознавчий музей

НАУКОВІ ЗАПИСКИ ДЕРЖАВНОГО ПРИРОДОЗНАВЧОГО МУЗЕЮ

Випуск 41

Львів 2025

УДК 57+58+591.5+502.7:069

Наукові записки Державного природознавчого музею. – Львів, 2025. – Вип. 41. – 234 с.

До 41-го випуску збірника «Наукові записки Державного природознавчого музею» увійшли статті та короткі повідомлення з природничої музеології, екології, зоології, ботаніки, а також інформація про діяльність музею у 2024 році, конференції і музейні проєкти.

Для екологів, зоологів, ботаніків, працівників музеїв природничого профілю, заповідників, національних природних парків та інших природоохоронних установ і організацій.

Proceedings of the State Natural History Museum. – Lviv, 2025. – Issue 41. – 234 p.

The 41th issue of the periodical «Scientific Notes of the State Museum of Natural History» includes articles and short reports of natural historical museology, ecology, zoology, botany, as well as information about the museum's activities in 2024, conferences, and museum projects.

For ecologists, zoologists, botanists, employees of museums of natural profile, reserves, national nature parks and other environmental institutions and organizations.

DOI: <https://doi.org/10.36885/nzdpdm.2025.41>

ISSN 2224-025X

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор

Заступник головного редактора

Відповідальний секретар

Технічний редактор

Капрусь І. Я. д-р біол. наук, проф.

Климишин О. С. д-р біол. наук, с.н.с.

Орлов О. Л. канд. біол. наук

Гураль Р. І. канд. біол. наук

Бокотей А. А. д-р біол. наук, с.н.с.; Войчишин В. К. канд. біол. наук, с.н.с.; Годунько Р. Й. канд. біол. наук, с.н.с.; Гураль-Сверлова Н. В. канд. біол. наук, с.н.с.; Дзюбенко Н. В. канд. біол. наук; Радченко О. Г. д-р біол. наук, проф.; Різун В. Б. канд. біол. наук, с.н.с.; Середюк Г. В. канд. біол. наук; Сусуловський А. С. канд. біол. наук, с.н.с.; Третяк П. Р. д-р біол. наук, проф.; Фальтинович В. д-р біол. наук, проф. (Польща); Царик Й. В. д-р біол. наук, проф.; Шрубович Ю. Ю. канд. біол. наук; Яницький Т. П. канд. біол. наук

EDITORIAL BOARD

Kaprus I. Y. (*Editor-in-Chief*), Klymyshyn O. S. (*Associate Editor*), Orlov O. L. (*Managing Editor*), Gural R. I. (*Technical Editor*), Bokotey A. A., Voichyshyn V. K., Godunko R. J., Gural-Sverlova N. V., Dzubenko N. V., Radchenko O. G., Rizun V. B., Serediuk H. V., Susulovsky A. S., Tretjak P. R., Faltynowicz W., Tsaryk J. V., Shrubovych J. J., Yanitsky T. P.

*Рекомендовано до друку вченою радою Державного природознавчого музею
(протокол № 10 від 23 жовтня 2025 року)*

ISSN 2224-025X

© Наукові записки ДПМ, 2025

ХІХ ЛЬВІВСЬКА ЕНТОМОЛОГІЧНА ШКОЛА «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ ЕНТОМОФАУНИ ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ»

27-29 червня 2025 р. у Шешорському ПНДВ національного природного парку «Гуцульщина» відбулася ХІХ науково-практична конференція Львівська ентомологічна школа за темою «Актуальні проблеми вивчення ентомофауни західного регіону України», що була організована зусиллями Державного природознавчого музею НАН України, національного природного парку "Гуцульщина", Центру даних «Біорізноманіття України», Львівського відділення Українського ентомологічного товариства та ради молодих вчених Державного природознавчого музею НАН України. У конференції взяли участь близько 30 вчених-ентомологів практично з усієї України. Були представлені установи НАН України – Інститут зоології ім. І.І. Шмальгаузена (Київ), Державний природознавчий музей (Львів), Інститут морської біології (Одеса); вищі навчальні заклади Луцька (Волинський національний університет імені Лесі Українки), Львова (Львівський національний університет імені Івана Франка, Національний лісотехнічний університет України, ВСП «Львівський фаховий коледж ЛНУП), Івано-Франківська (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника), Ужгорода (Ужгородський національний університет), Тернополя (ДВНЗ "Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України", Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка), Уманський національний університет садівництва, природний заповідник "Медобори" (Гримайлів), національні природні парки "Гуцульщина" (Косів), «Північне Поділля» (Броди), «Кременецькі гори» (Кременець), «Яворівський» (Івано-Франкове), «Нижньодніпровський» (Херсон), а також Закарпатський обласний центр з гідрометеорології (Ужгород).

Рис. 1. Заслуховування доповідей, програма роботи і сертифікат учасника науково-практичної конференції ХІХ Львівська ентомологічна школа.

Учасників Львівської ентомологічної школи привітала заступник директора з наукової роботи національного природного парку "Гуцульщина" к.б.н. Марія Пасайлюк. У форматі наукових семінарів заслухано низку цікавих і актуальних доповідей, зокрема: «Видове різноманіття ентомофауни національного природного парку «Гуцульщина» (О.О. Погрібний), «Знахідки нових видів рослиноїдних кліщів у фауні України» (О.В. Zhovnerchuk, R. Ochoa, M. De Giosa, V.G.), «Нариси з молекулярної філогенези фавни скрипунових жуків (Coleoptera: Cerambycidae) Карпатського регіону» (А.М. Заморока), «Основні шкідники яблуні в промислових насадженнях Тернопільської області» (С.М. Мостов'як, Л.І. Воевода, Т.В. Мельник),

«Трансформація угруповань ґрунтово-підстилкових твердокрилих як реакція на деградацію лучно-степових оселищ на території НПП «Кременецькі гори» (І.Я. Ляшук, А.М. Заморока), «Різноманіття ентомофауни торфового кар'єру «Велике Багно» у Волинській області» (К.Б. Сухомлін, О.П. Зінченко, М.О. Зінченко), «Перша знахідка *Xylosandrus germanus* (Blandford, 1894) (Coleoptera, Curculionidae) у Ківерцівському національному природному парку «Цуманська пуща» (В.Ю. Назаренко, К.Б. Сухомлін, О.П. Зінченко, Т.В. Труш), «Поширення *Xenos vesparum* Rossi, 1793 (Strepsiptera: Xenidae) на території України» (С.Р. Питель-Гута, А.Т. Затушевський) (рис. 1). Після заслуховування доповідей учасники конференції здійснили прогулянку до водоспадів Великий (рис. 2) і Малий Гук.

Рис. 2. Учасники науково-практичної конференції XIX Львівська ентомологічна школа біля водоспаду Великий Гук і на полонині Росохатій.

На другий день роботи конференції відбулася екскурсія до печери Довбуша і на полонину Росохату (рис. 2), тренінг/майстер клас: «Методики збору та ідентифікації ентомологічного матеріалу» та збір комах з метою інвентаризації ентомофауни. На полонині учасники помилувалися панорамою Покутських Карпат, гойдалися на велетенській гойдалці, їздили верхи на коні та ознайомилися з виготовленням традиційних гуцульських сирно-молочних продуктів (бринза, вурда, будз) і продегустивали їх з гуцульським баношем. Обмін досвідом методик збору ентомологічного матеріалу та збір комах сприяв інвентаризації ентомофауни національного природного парку. XIX Львівська ентомологічна школа стала місцем для нових знайомств між ентомологами України та налагодження контактів та взаєморозуміння між ними, що сприятиме покращенню роботи з вивчення ентомофауни.

Проведення XIX Львівської ентомологічної школи у чарівному куточку Українських Карпат у серці Гуцульщини, не залишили байдужими жодного ентомолога та шанувальника природи. По завершенні усі учасники отримали сертифікати (рис. 1), що підтверджують їх участь у конференції. Опубліковано збірник тез конференції: Актуальні проблеми вивчення ентомофауни західного регіону України: збірник тез науково-практичної конференції (Косів – Шешори, 27-29 червня 2025 р.). — Львів: Державний природознавчий музей НАН України, 2025. — 54 с. [Електронне видання] (http://science.smnh.org/content/DDDD_2025_XID.pdf)

Неоціненну допомогу в організації конференції надали директор НПП «Гуцульщина» Юрій Стефурак та начальник Шешорського ПНДВ Іван Олексюк. За що їм щира подяка!

Різун В.Б., Погрібний О.О.

ЗМІСТ	CONTENTS
Музеологія * Museology	Стор.
Климишин О. С. Науковий потенціал колекції зозулинцевих у гербарії Державного природознавчого музею НАН України	3
• Scientific potential of the <i>Orchidaceae</i> Juss. collection in the herbarium of the State Natural History Museum of the NAS of Ukraine	
Гураль Р. І., Гураль-Сверлова Н. В. <i>Helix pomatia</i> і <i>H. thessalica</i> (Gastropoda, Helicidae) в малакологічному фонді Державного природознавчого музею НАН України та діагностична цінність окремих конхологічних ознак	15
• <i>Helix pomatia</i> and <i>H. thessalica</i> (Gastropoda, Helicidae) in the malacological collection of the State Natural History Museum of the NAS of Ukraine and the diagnostic value of some conchological traits	
Екологія * Ecology	
Химин О. І., Капрусь І. Я. Вплив віку монокультури дуба червоного на екологічну структуру таксоцену колембол	29
• Impact of red oak monoculture age on the ecological structure of the collembola taxocene	
Сідак С. Ю., Капрусь І. Я. Населення колембол деревних мікрооселищ старовікових лісів Східних Карпат	39
• Collembola population of woody microhabitats of old-growth forests of the Eastern Carpathians	
Білонога В. М., Кияк В. Г. Особливості моніторингу популяції <i>Pinus cembra</i> L. (Pinaceae) у Чорногорі (Українські Карпати)	51
• Approaches to monitoring the population of <i>Pinus cembra</i> L. (Pinaceae) in Chornohora massifs (Ukrainian Carpathians)	
Бриндзя І. В., Гойванович Н. К. Оцінка обізнаності мешканців Львівщини про стан криничної води та її вплив на здоров'я	61
• Assessment of the awareness of the residents of the Lviv region about the state of spring water and its impact on health	
Гойванович Н. К. Нанотехнології в сільському господарстві: вплив «Аватар-2 органік» на підвищення продуктивності мікрозелені	67
• Nanotechnology in agriculture: influence of «Avatar-2 organic» to enhance microgreen productivity	

- Карпінець Л. І., Лобачевська О. В.** Сезонна динаміка вмісту мінеральних форм нітрогену у пагонах моху *Atrichum undulatum* (Hedw.) P. Beauv. залежно від умов лісових екосистем Українського Розточчя 75
- Seasonal dynamics of the nitrogen mineral forms content in the shoots of the moss *Atrichum undulatum* (Hedw.) P. Beauv. depending on conditions of the Ukrainian Roztochia forest ecosystems

- Кім Н. А.** Зміни активності ферментів антиоксидантного захисту і вмісту ТБК-активних сполук у клітинах мохів лісових екосистем залежно від екологічних умов місцевиростань 87
- Changes of the activity of antioxidant protection enzymes and the content of TBC-active compounds in mosses cells of forest ecosystems depending on the ecological conditions of the growing site

Зоологія * Zoology

- Гриценко В. М.** Осіння міграція білого лелеки (*Ciconia ciconia*) в Україні у 2018-2024 рр. 97
- Autumn migration of the White Stork (*Ciconia ciconia*) in Ukraine in 2018-2024

- Бокотей А. А., Дзюбенко Н. В.** Дослідження та охорона чорного лелеки *Ciconia nigra* L. в Україні: 2017-2024 роки 103
- Study and conservation of Black Stork *Ciconia nigra* L. in Ukraine: 2017-2024

- Андрющенко Ю. О., Федун О. М., Семіроз А. В., Осъмачко О. М.** Деякі особливості перельотів птахів на півночі Українських Карпат у серпні–жовтні 2023 року 115
- Some peculiarities of bird flights in the northern of Ukrainian Carpathians in August – October 2023

- Франчук М. В., Бачук Л. В.** Результати синхронних обліків тетерука євразійського (*Tetrao tetrix*) в Рівненському природному заповіднику в 2013-2023 рр. 137
- Results of synchronous recordings of Black Grouse (*Tetrao tetrix*) in Nature Reserve Rivnenskyi in 2013-2023

- Москаленко Ю. О., Плющ С. О.** Опорна мережа орнітологічного моніторингу Чорноморського біосферного заповідника: нарис історії формування 147
- The core network for ornithological monitoring of the Black Sea Biosphere Reserve: a historical overview of its formation

- Гуштан Г. Г., Любинець І. П.** Загальна чисельність та спектр родин таксоценів панцирних кліщів (Acari, Oribatida) Яворівського НПП 157
- Total density and spectrum of taxocene families of oribatid mites (Acari, Oribatida) on the Yavoriv NNP

- Різун В. Б., Яницький Т. П., Заморока А. М.** *Dixus clypeatus* (P. Rossi, 1790) (Coleoptera, Carabidae) – новий вид і рід для фауни західного регіону України 163
- *Dixus clypeatus* (P. Rossi, 1790) (Coleoptera, Carabidae) – a new species and genus for the fauna of the western region of Ukraine

Ботаніка * Botany

- Кузярін О. Т.** Доповнення до флори Білогорського торфовища (м. Львів) ... 173
- Additions to the flora of the Bilohorshcha peatery (Lviv)

- Дідух Я. П., Розенбліт Ю. В., Кучер О. О., Чусова О. О., Пашкевич Н. А.** Топологічна диференціація рослинності Малого Полісся 179
- Topological differentiation of vegetation of the Male Polissia region

- Борсукевич Л. М.** Флористична структура рослинності класу *Salicetea purpureae* Moor 1958 в Україні 191
- Floristic structure of vegetation of the class *Salicetea purpureae* Moor 1958 in Ukraine

- Горбняк-Юліна Л. Т.** *Crocus heuffelianus* Herb. на території національного природного парку «Подільські Товтри» 201
- *Crocus heuffelianus* Herb. on the territories of the National nature park «Podilski Tovtry»

Короткі повідомлення * The brief messages

- Глеба В. М., Гураль Р. І.** Китайська беззубка *Sinanodonta woodiana* (Bivalvia: Unionidae) у рибогосподарських ставках Закарпатської області 211
- Chinese toothless bivalve *Sinanodonta woodiana* (Bivalvia: Unionidae) in fish ponds of the Transcarpathian region

- Глеба В. М., Гураль-Сверлова Н. В.** *Monacha claustralis* (Gastropoda: Hygromiidae) у Закарпатській області 213
- *Monacha claustralis* (Gastropoda: Hygromiidae) in the Transcarpathian region

Ювілейні дати * Anniversaries

<i>Бокотей А. А., Савицька А. Г.</i> Заходи з вшанування пам'яті Володимира Дідушицького (до 200-річчя від дня народження)	215
--	-----

Хроніка * Current issues

<i>Архіпова Х. І., Вовк О. Б.</i> Про діяльність Державного природознавчого музею НАН України у 2024 році	219
<i>Дзюбенко Н. В., Савицька А. Г.</i> Виставково-освітній проєкт «Експедиція до Антарктиди»	221
<i>Різун В. Б., Погрібний О. О.</i> XIX львівська ентомологічна школа «Актуальні проблеми вивчення ентомофауни західного регіону України» ..	224

Правила для авторів * Rules for authors

Національна академія наук України
Державний природознавчий музей

Наукове видання

НАУКОВІ ЗАПИСКИ ДЕРЖАВНОГО ПРИРОДОЗНАВЧОГО МУЗЕЮ

Випуск 41

PROCEEDINGS OF THE STATE NATURAL HISTORY MUSEUM

Issue 41

Українською та англійською мовами

Головний редактор Ігор Ярославович Капрусь

Комп'ютерний дизайн і верстка: Олександр Семенович Климишин,
Тарас Михайлович Щербаченко

Адреса редакції:

79008 Львів, вул. Театральна, 18

Державний природознавчий музей НАН України

тел.: +38(032)2357002; e-mail: editorship@smnh.org, trilobit6@gmail.com

<https://science.smnh.org>

Формат 70×100/16. Обл.-вид. арк. 18,4. Наклад 100 прим.

Виготовлення оригінал-макета здійснено в Лабораторії природничої музеології
Державного природознавчого музею НАН України
Друк ТзОВ «Простір М» 79000 Львів, вул. Чайковського, 8